

ADVOKATENE GRAASVOLD & STENVAAG

Advokat Silje Elisabeth Stenvaag (H)
Advokat Hans Marius Graasvold

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Departementets referanse: 22/338

Sendes digitalt ved bruk av skjema for høringsvar.

I kontorfellesskap med:
Advokat Morten Solberg
Advokat Sigrid Broch
Advokat Per Herman Thori-Aamot
Advokat Åse Schei
Advokat Steinar Jessen

Ansvarlig advokat, Hans Marius Graasvold

Høring av forslag til endringer i forskrift om fordeling av tollkvoter for landbruksvarer

1. Innledning.

På vegne av DIKSIN avgis med dette høringsuttalelse til Landbruks- og matdepartementets forslag til endringer i forskrift om fordeling av tollkvoter for landbruksvarer.

DIKSIN setter stor pris på at departementet gjennom forslaget søker å ivareta de reelle behov for tilgang til kjøttvarer som medlemmene av DIKSINs tilhørende trossamfunn har. DIKSIN støtter forslaget og begrunnelsen for dette, og benytter anledningen til å knytte enkelte merknader til forslaget.

2. Nærmere om DIKSIN og behovet for økt tollkvote

Det Islamske Kultursenter Samfunn i Norge (DIKSIN) ble stiftet i 1992, og er et sammenslutningsorgan for til sammen seks islamske kultursentre i Norge. De seks lokale kultursentrene er lokalisert i hhv. Oslo, Drammen, Grenland, Moss, Stavanger og Nedre Eiker. Disse trossamfunnene har per i dag til sammen ca. 3900 medlemmer, hvorav ca. 2500 er tilknyttet sentrene i Oslo og Drammen.

For å tilfredsstillende medlemmenes behov for halalslaktet kjøtt, etablerte Det islamske kultursenter i Drammen (DIKSID) i 2012 TUNA Norway AS, hvis formål er å importere halalslaktet kjøtt. TUNA Norway AS er heleid av DIKSID.

I henhold til DIKSINs medlemmers religiøse overbevisning, skal dyret slaktes av en person som er troende, uten at dyret skal være bedøvet, har fått elektrisk sjokk, er gasset eller skutt før slakting (halal-slaktet). Det bemerkes i den sammenheng at DIKSIN, og foreningens medlemmer, følger egne retningslinjer for halal-slakt, utarbeidet med utgangspunkt i grunnleggende islamsk lære i Hanafi Medheb innen Ehli-Sunnah, og som eneste trossamfunn i Norge har reservert seg mot de mer kompromissorienterte retningslinjene fra Islamsk Råd Norge (IRN). Dette er tidligere dokumentert overfor departementet.

Det blir som kjent produsert halalslaktet kjøtt i Norge, men da hvor dyrene blir bedøvet før slakting. Det følger av norsk lov at dyr som slaktes skal være bedøvet, jf. Dyrevelferdsloven § 12 annet ledd. Det er derfor ikke

mulig å skaffe norskprodusert kjøtt som tilfredsstillende DIKSINs medlemmers religiøse overbevisning. Slikt kjøtt må derfor importeres.

De ordinære tollavgiftene fører til at importert halalslaktet kjøtt må selges med svært høye utsalgspriser i Norge. Dette gjør det svært vanskelig for medlemmene av de angjeldende organisasjonene, og andre med tilsvarende religiøse overbevisning, å leve i samsvar med sin religiøse tro.

En importregulering som i praksis medfører at DIKSINs medlemmer behov for halalslaktet kjøtt ikke dekkes fullt ut, er i strid med retten til fri religionsutøvelse, jf. Grunnloven § 16 og EMK art. 9 samt EMDs praksis. DIKSIN setter pris på at departementet i sitt forslag understreker nødvendigheten av at importreguleringen i Norge, herunder fastsettelse av kvotestørrelsen, er i samsvar med Norges internasjonale forpliktelser.

Forslaget er også i tråd med departementets forutsetninger som ble lagt til grunn i forbindelse med vedtakelsen av ny dyrevelferdslov i 2009, hvor det ble lagt til grunn at et forbud i dyrevelferdsloven mot slaktning uten bedøving av dyr i dyrehold ikke vil stride mot EMK «*så lenge det ikke er et samtidig forbud mot import av kjøtt og kjøttprodukter fra slike dyr.*» (Ot.prp. nr. 15 (2008 – 2009) s. 46).

Forslaget er også i tråd med flertallets vurderinger i NOU 2013:1 «Det livssynsåpne samfunn», hvor utvalgets flertall ved sin vurdering av spørsmålet om regulering av tilgang til halal- og kosher-slaktet kjøtt la til grunn at «*det mindretallet i befolkningen [som tilgang til halal-slaktet kjøtt] er avgjørende viktig for, uansett må sikres tilgang til religiøst godkjent kjøtt.*»

Dagens regulering, med et nasjonalt forbud mot slakt uten bedøvelse samtidig som halal-slaktet kjøtt kan importeres med reduserte importavgifter, hviler således på et kompromiss mellom kryssende hensyn, henholdsvis dyrevelferd og retten til fri religionsutøvelse. Som DIKSIN i mange år har fremhevet overfor norske myndigheter, kan dette kompromisset bare anses fulgt opp så fremt DIKSINs medlemmer får fylt sitt reelle behov for halalslaktet kjøtt gjennom import-/kvotereguleringen. Med dagens tollkvote er dette ikke tilfelle. Departementets forslag er således i tråd både med Norges internasjonale forpliktelser og tidligere uttalte politiske målsetninger.

Videre setter DIKSIN pris på at departementet adresserer at dagens kvote for halalslaktet kjøtt representerer en usaklig forskjellsbehandling mellom jøder og muslimer, ettersom kvotestørrelsene ikke er proporsjonale med antall personer med jødisk eller muslimsk tro. På tross av at antallet muslimer er mange ganger større enn antall jøder, er dagens kvoteforhold mellom henholdsvis halal og kosher kun 2-1. Denne relative forskjellen har alltid fremstått som ubegrunnet. DIKSIN har, i samarbeid med TUNA Norway AS, i alle år måttet kvotere tilgjengelig halal-kjøtt strengt overfor sine medlemmer. Med dagens svært begrensede kvote, innebærer dette at enkeltmedlemmer – familier, voksne og barn – har hatt svært begrenset tilgang til kjøtt, noe som sterkt har påvirket deres hverdag og kosthold.

3. Merknader til forslaget

Utover disse generelle merknadene, vil DIKSIN bemerke følgende:

- Departementet redegjør i forslaget (s. 2 annet avsnitt) for at kvotestørrelsene, ved opprettelsen av særkvotene i 2015, ble satt med utgangspunkt i den tidligere importen av kosher- og halalslakt kjøtt

under messekvoten i 2013. Til dette ønsker DIKSIN å bemerke at behovet for halal-kjøtt alltid har vært vesentlig mer enn 30 tonn, og at årsaken til at det per 2013 kun ble søkt om 30 tonn ganske enkelt var at dette var gjeldende kvotegrense.

- Departementet opplyser i sitt forslag at den foreslåtte kvotestørrelsen på 150 tonn fortsatt vil være satt så lavt at det ikke vil medføre fare for noen svekkelse av beskyttelsen for norsk kjøttproduksjon, inkludert norskprodusert halalkjøtt. DIKSIN er for så vidt enig i dette, men ønsker å presisere at kvoten for denne typen halal-kjøtt ikke under noen omstendighet vil gi risiko for en slik svekkelse, idet DIKSINs medlemmer – som redegjort for over – uansett ikke vil kjøpe norskprodusert kjøtt, det være seg alminnelig slakt eller halal-slaktet med bedøvelse.
- DIKSIN ønsker å understreke at den foreslåtte kvoten knytter seg til det behovet som medlemmer av DIKSIN representerer. En naturlig konsekvens av dette, og det faktum at denne typen halal-kjøtt fortsatt vil være et næringsmiddel med begrenset tilgjengelighet, vil være at det stilles som krav for å kunne kjøpe innenfor kvoten at kjøper representerer et registrert trossamfunn som følger de aktuelle betingelsene for halal-kjøtt. Departementet bes vurdere å stille følgende, kumulative krav som forutsetning for å kunne søke på halal-kvoten:
 - Søker må dokumentere at man har reservert seg mot/ikke akseptert halal-slakt med bedøvelse;
 - Søker må dokumentere at man tidligere har fått tildelt andel av halal-kvoten siden kvoteordningen ble opprettet;
 - Søker har utarbeidet/følger egne betingelser for halal-slakt uten bedøvelse.

Til dette vil vi påpeke at historikk for tildeling av kvote-andeler er praktisert som krav overfor importør for å kunne delta på oste-auksjoner.¹

- DIKSIN vil påpeke at det fortsatt er en *de facto* forskjellsbehandling ved utforming av kvoter for henholdsvis kosher og halal; Flere typer kjøtt innen halal har, og vil etter forslaget fortsatt ha, tollsats. Nærmere bestemt gjelder dette bearbeidet kjøtt som f. eks. kjøttdeig, pølser og utbenet storfekjøtt. Kosher-kvoten har på sin side null toll på alle kjøtt-typer. Til dette bemerkes at TUNA Norway AS, i motsetning til kommersielle firmaer som importerer og forhandler alminnelig kjøtt, ikke har utstyr for å bearbeide og prosessere kjøtt. Der kommersielle virksomheter henter inn hele dyr og bearbeider det, er TUNA Norway AS avhengig av å importere bearbeidet kjøtt. Dette medfører at kommersielle virksomheter har vesentlig lavere innkjøpskostnader enn TUNA Norway AS. Departementet henstilles med henvisning til dette om å vurdere dette spørsmålet, nærmere bestemt hvorvidt alt kjøtt innen halal-kvoten bør ha null-sats, for å bringe dette i overensstemmelse med kosher-kvoten.

¹ Per dags dato har Norge en tollfri importkvote på 7 200 tonn ost til rådighet. Av denne auksjonerer 2700 tonn bort, mens de resterende 4 500 tonnene blir fordelt etter verdien på hver enkelt søkers osteimport de siste 24 måneder. Søkerne må minimum ha importert 15 tonn ost i denne perioden, men de kan ikke tildeles mer enn 30 prosent av kvoten på 4 500 tonn.

Med disse merknadene, takker DIKSIN departementet for forslaget, og ser frem til ikrafttredelse, som er opplyst å være mai 2023. Sammen med TUNA Norway AS stiller DIKSIN seg til disposisjon dersom departementet ønsker ytterligere informasjon i forbindelse med behandlingen av forslaget.

Skien, 24.03.2022

På vegne av DIKSIN
Hans Marius Graasvold
Advokat